

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

SOUDÍM, ŽE STÁVAJÍCÍ POSTIH „ČERNÝCH ŘIDIČŮ“ MOTOROVÝCH VOZIDEL JE I PŘES NEPOCHYBNOU SPOLEČENSKOU NEBEZPEČNOST JEJICH JEDNÁNÍ VELMI MÍRNÝ...

V poslední době jsme byli v médiích svědky, že se i renomovaní právníci vyjadřovali k tomu, zda lze v jednání, kdy osoba, která nemá odbornou způsobilost k řízení motorových vozidel, avšak i přes tuto skutečnost motorové vozidlo úmyslně řídí, spatřovat naplnění skutkové podstaty některého z trestných činů, a jestliže ano, kterého z nich. Odpovědi byly povětšinou kladné, nejčastěji uváděn byl zejména trestný čin obecného ohrožení podle § 179 tr. zák. (zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů).

I. Úvodem

V poslední době jsme byli v médiích svědky, že se i renomovaní právníci vyjadřovali k tomu, zda lze v jednání, kdy osoba, která nemá odbornou způsobilost k řízení motorových vozidel, avšak i přes tuto skutečnost motorové vozidlo úmyslně řídí, spatřovat naplnění skutkové podstaty některého z trestných činů, a jestliže ano, kterého z nich. Odpovědi byly povětšinou kladné, nejčastěji uváděn byl zejména trestný čin obecného ohrožení podle § 179 tr. zák. (zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů).

Tento článek reaguje na vyjádření některých právníků, kteří se domnívají, že řízením motorových vozidel osobami bez odborné způsobilosti je naplněna skutková podstata trestného činu podle § 179 tr. zák., a dále v této souvislosti popisuje některé aspekty poměrně čerstvého návrhu na doplnění tr. zák. o nový trestný čin, kterým se v měsíci říjnu t.r. zabývala Poslanecká sněmovna Parlamentu.

II. Vždyť stát se řidičem je tak snadné...

Řidičem motorového vozidla se může stát osoba, která v autoškole absolvuje výuku a výcvik podle zákona (zákon č. [247/2000](#) Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), čímž k řízení motorového vozidla získá odbornou způsobilost (zákon č. [247/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, zavádí pro získání odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel legislativní zkratku „získání řidičského oprávnění“), dokladem o níž je posléze vydaný řidičský průkaz. K výuce a výcviku v autoškole je její provozovatel oprávněn přijmout žadatele, který o to písemně požádá, ke dni ukončení výuky a výcviku dosáhne věku předepsaného pro udělení řidičského oprávnění příslušné skupiny podle zvláštního zákona (zákon č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), není nezpůsobilý k právním úkonům, je zdravotně způsobilý k řízení motorového vozidla a splňuje další podmínky stanovené zákonem č. [361/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, přičemž od zahájení výuky a výcviku k jejich ukončení neuplynula doba delší než 18 měsíců.

Výuka a výcvik budoucích řidičů motorových vozidel jsou v autoškole zaměřeny na získávání potřebných teoretických znalostí a praktických dovedností k řízení motorových vozidel v provozu na pozemních komunikacích. Výuka pokrývá výuku předpisů o provozu vozidel na pozemních komunikacích, kurs ovládání a údržby vozidel, teorii řízení, kurs o zásadách bezpečné jízdy a v neposlední řadě též teoretickou zdravotnickou přípravu. Výcvik je rozdělen na výcvik v řízení motorových vozidel a jejich údržbě a na praktikování zdravotnického minima.

Řidičský průkaz osvědčuje, že osoba, která se stala jeho držitelem, absolvovala výuku a výcvik v autoškole a znalosti a dovednosti tam získané si osvojila natolik, že se může zapojit do provozu na pozemních komunikacích jako jeho účastník – řidič motorového vozidla. Úmyslné řízení motorového vozidla osobou bez řidičského oprávnění – říkáme jí „černý řidič“ – je ve světle předchozí věty nepochybně nebezpečné: tato osoba neabsolvovala výuku předpisů o provozu vozidel na pozemních komunikacích, kurs teorie řízení a zásad bezpečné jízdy ani zdravotnické minimum, přitom právě absolvování těchto součástí výuky a výcviku autoškoly má být pojistkou, že se provozu na pozemních komunikacích nebudou účastnit osoby k tomu neproškolené.

„Černí řidiči“ mohou být možná dobrými řidiči motorových vozidel v tom smyslu, že se budou umět vystříhat bezohledné jízdy a tím i ohrožení zdraví a života osob či způsobení škody na majetku, budou možná umět rádně odbočovat, předjíždět a couvat a dost možná i přizpůsobit svoji jízdu stavu a povaze vozovky, avšak nebezpečí pro ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích vyplývající ze skutečnosti, že „černí řidiči“ nebyli autoškolou ani teoreticky připraveni k řešení situací, které mohou při provozu na pozemních komunikacích nastat, zde permanentně přetrvává...

III. Platný právní řád postihuje černé řidiče jen pokutou do výše 2.000 Kč

Právní řád postihuje jednání osob, které nemají odbornou způsobilost k řízení motorových vozidel a přesto je úmyslně řídí, jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. f) zákona č. [200/1990 Sb.](#), o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Objektivní stránka toho přestupku záleží v tom, že fyzická osoba poruší zvláštní zákon (zde zákon č. [361/2000 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů) jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až e) cit. ustanovení zákona o přestupcích. Za tento přestupek může být uložena pokuta do výše 2.000 Kč, v blokovém řízení do výše 1.000 Kč. Uložení pokuty v maximální možné výši 2.000 Kč postrádá ovšem v tomto případě podle mého názoru (a zvláště poté, co jsem vyzdvihнул nebezpečnost jednání „černých řidičů“) preventivní, sankční a tím i výchovný účel.

Trestněprávní postih „černému řidiči“ nehrozí, čímž není pochopitelně vyloučena jeho trestní odpovědnost v případě, že by svým jednáním naplnil skutkovou podstatu jiného trestného činu. V úvahu by zřejmě nejčastěji přicházely trestné činy podle hlavy čtvrté (trestné činy obecně nebezpečné), sedmé (trestné činy proti životu a zdraví) a deváté (trestné činy proti majetku) tr. zák.

IV. Nový trestný čin: „Řízení motorového vozidla bez odborné způsobilosti“?

Vracím se na začátek svého článku, kde jsem uvedl, že někteří právníci spatřují v jednání „černých řidičů“ naplnění skutkové podstaty trestného činu obecného ohrožení podle § 179 tr. zák. S takovou právní kvalifikací nesouhlasím. Skutková podstata tohoto trestného činu totiž může být podle mého názoru naplněna „černými řidiči“ teprve tehdy, pokud svým jednáním „úmyslně vydají lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání (obecného nebezpečí) nebo obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění“. Soudní praxe k naplnění této skutkové podstaty vyžaduje, aby „lidem hrozilo bezprostředně a konkrétně nebezpečí

smrti nebo těžké újmy na zdraví anebo cizímu majetku škoda velkého rozsahu“ (viz judikát č. 3/63), přičemž pro stav obecného nebezpečí je typická „živelnost a neovladatelnost průběhu událostí“ (viz judikát č. 27/67). Dokud proto „černý řidič“ svojí jízdou nezpůsobí to, o čem hovoří skutková podstata trestného činu podle § 179 tr. zák., nevydává nikoho a nic v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví atd., tudíž jen pouhou svojí jízdou bez řidičského oprávnění nemůže trestný čin obecného ohrožení spáchat.

Jako blesk z čistého nebe zazněl dne 22. října t.r. na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu návrh, aby tr. zák. jednání „černých řidičů“ postihoval. V průběhu druhého čtení senátního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 298) uplatnil poslanec Votava (ČSSD) pozměňovací návrh, který nesměřoval ke korekci samotného senátního návrhu zákona (tento se týkal problematiky tzv. domácího násilí), nýbrž k rozšíření tr. zák. o nový trestný čin „Řízení motorového vozidla bez odborné způsobilosti“. Vzhledem k systematické platnosti tr. zák. bylo navrženo umístění nového trestného činu do hlavy čtvrté mezi trestné činy obecně nebezpečné:

§ 180d

Řízení motorového vozidla bez odborné způsobilosti

Kdo, s výjimkou žadatele o získání odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla podle zvláštního právního předpisu, řídí motorové vozidlo bez odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla podle zvláštního právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

x) zákon č. [247/2000](#) Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Z výše uvedeného je zřejmé, že objektem navrhovaného trestného činu je zájem na tom, aby motorová vozidla řídily v provozu na pozemních komunikacích osoby, které k tomu získaly odbornou způsobilost. Subjektem trestného činu je každý, s výjimkou žadatele o získání odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla podle zákona č. [247/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, kdo naplní objektivní stránku spočívající v řízení motorového vozidla bez odborné způsobilosti podle téhož zákona. Trestný čin vyžaduje ke svému spáchání zavinění ve formě úmyslu. Tak jak je to u trestných činů podle hlavy čtvrté tr. zák. obvyklé, formuloval i zde navrhovatel trestní sankci alternativně: trest odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trest. Součástí pozměňovacího návrhu ke sněmovnímu tisku č. 298 nebyla novelizace zákona č. [200/1990](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů. Soudím proto, že obecně vymezená skutková podstata přestupku podle § 22 odst. 1. písm. f) zákona o přestupcích by zůstala i nadále v platnosti a ve vztahu k ev. trestnému činu podle § 180d tr. zák. by byla aplikována subsidiárně.

Z rozpravy poslanců na plénu Poslanecké sněmovny Parlamentu vyloučily ke znění navrhovaného trestného činu námitky co do možné nejednoznačnosti jeho výkladu. Totiž, naplní skutkovou podstatu tohoto trestného činu žadatel o získání odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla v době mimo odborný dozor učitele autoškoly, např. ve svém volnu, nebo ne? Jestliže ne, znamená to snad, že může sám řídit motorové vozidlo, aniž vůbec ještě výuku a výcvik v autoškolě dokončil? Znění skutkové podstaty zde takový výklad připouští. Na základě rozpravy rozhodlo proto plénum Poslanecké sněmovny Parlamentu o vrácení sněmovního tisku č. 298 k opětovnému projednání výborům Poslanecké sněmovny Parlamentu, a to včetně uplatněného pozměňovacího návrhu.

V. Co napsat závěrem?

Těžko odhadnout, jaké stanovisko zaujme k navrhovanému trestnému činu zejména vlivný ústavně-právní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu. Aniž bych jeho stanovisko předjímal, domnívám se, že by měl předkladateli pozměňovacího návrhu doporučit, aby precizněji vymezil podmínky, za nichž by byli žadatelé o získání odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel ze subjektu trestného činu vyňati (např. vložení slov „...za odborného dozoru učitele autoškoly...“ nebo „...v průběhu výuky a výcviku v autoškolě...“). S trestním postihem „černých řidičů“ však do budoucna souhlasím. Řídit motorové vozidlo bez řidičského oprávnění přeci není normální...

Mgr. Tomáš NAHODIL,
autor článku je právník, je zaměstnán na Úřadu vlády ČR

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)